

Malmö stad

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Typ av dokument	Riktlinjer
Beslutat av	Arbetsmarknads- och socialnämnden
Fastställelse	
Ansvarig	Arbetsmarknads- och socialförvaltningen
Revideras	2022

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens riktlinjer för stöd, myndighetsutövning och insatser till barn och unga

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte och innehåll.....	3
Övriga riktlinjer och planer.....	4
Målgrupp.....	5
Kvalitet.....	5
Definitioner.....	6
Kunskapsbaserad verksamhet.....	7
Den bästa tillgängliga kunskapen.....	7
De professionellas expertis.....	8
De enskildas situation, erfarenheter och önskemål.....	8
Säker och jämlik vård.....	9
Arbetsprocesser för handläggning, dokumentation och uppföljning.....	9
Jämställd och jämlik vård.....	10
Tillgänglig vård och insatser.....	10
Information.....	11
Stöd och insatser.....	11
Barn och unga i dygnsvård.....	12
Generellt om barn i dygnsvård.....	12
Barnets nätverk.....	12
Hälsa och utbildning.....	13
Särskilt om barn i familjehem.....	14
Särskilt om barn och unga som är placerade på HVB eller ungdomshem....	15
Särskilt om barn och unga i stödboende.....	15
Individanpassad vård.....	16
Utbildning och hälsa.....	17
Delaktighet.....	18
Effektiv verksamhet.....	18
Mäta resultat.....	18
Samverkan.....	18

Inledning

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att barn och unga i samhället som far illa eller som riskerar att fara illa får det skydd och stöd som de behöver.

Socialtjänstlagen (2001:453) anger ramarna för socialtjänstens uppgift och ansvar.

Kompletterande bestämmelser finns i socialtjänstförordningen (2001:937).

Därutöver finns en rad lagar som styr socialtjänstens arbete och som anställda inom socialtjänsten ska vara förtroga med; bland annat förvaltningslagen (1986:223), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare och föräldrabalken (1949:381).

Socialstyrelsen förtydligar i föreskrifter och allmänna råd hur socialtjänsten ska arbeta utifrån ovan angivna lagar; Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (2014:5) om handläggning av ärenden som gäller barn och unga (SOSFS 2014:6), om socialnämndens ansvar för barn och unga i jourhem, familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende (SOSFS 2012:11) samt allmänna råd om tillämpningen av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (SOSFS 1997:15). Vidare har Socialstyrelsen tagit fram olika former av kunskapsstöd för socialtjänstens personal vilka används som vägledning och stöd i arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

Regler och ansvarsområden för arbetsmarknads- och socialnämnden finns i nämndens reglemente, som beslutas av kommunfullmäktige.¹

Riktlinjerna för arbetsmarknads- och socialförvaltningens stöd, myndighetsutövning och insatser gällande barn och unga omfattar de verksamheter inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen som arbetar i avdelning Individ- och familjeomsorg (IFO) med förebyggande och tidigt stöd, myndighetsutövning samt insatser i öppenvård och familjehemsvård riktade till barn och unga, och deras vårdnadshavare. Information om och stöd för hur de verksamheter som möter vuxna brukare utifrån deras behov av stöd och insatser ska säkerställa ett barnrättsperspektiv finns i för dessa verksamhetsområden relevanta riktlinjer och kärnprocesser.

Syfte och innehåll

Riktlinjerna utgår från de lagar, föreskrifter och allmänna råd samt andra styrdokument som reglerar förvaltningens arbete med barn och unga som riskerar att fara illa eller som har behov av stöd och insatser från socialtjänsten. De är ett förtydligande av hur Malmö stad ska tillämpa bestämmelser och utgör ett ramverk för hur socialtjänstens arbete med stöd, myndighetsutövning och insatser ska bedrivas effektivt och med kvalitet.

Riktlinjerna ska säkerställa att likställighet råder i socialtjänstens olika delar samt att det enskilda barnets behov blir uppmärksammat och att barnet får insatser baserat på individuella behov. Riktlinjerna ska stärka arbetsmarknads- och

¹

<https://cityofmalmo.sharepoint.com/sites/omnia/Delade%20dokument/176%20Arbetsmarknads-%20och%20socialförvaltningen/Styrdokument/Ansvar%20och%20uppdrag/asn-reglemente.pdf>

socialförvaltningens kontinuerliga strävan att uppnå ökad kvalitet i arbetet med utsatta barn och unga i enlighet med principen om likställighet gäller lika rätt oavsett kön, kulturell tillhörighet eller geografiskt boende. Detta anges också i artikel 2 i Barnkonventionen som tydliggör att barnet ska få sina rättigheter tillgodosedda utan åtskillnad av något slag. Barnets bästa ska i enlighet med artikel 3 vara utgångspunkten i alla lägen i arbetsmarknads- och socialförvaltningens uppdrag rörande barn och unga.²

Riktlinjer ska vara politiskt beslutade enligt gällande delegationsordning. De riktar sig främst till personal som arbetar med målgruppen i inom avdelning IFO i arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Då riktlinjerna anger inom vilka ramar som socialtjänstens stöd, myndighetsutövning och insatser till barn och ungdomar i Malmö stad ska bedrivas, kan de vara av intresse för alla som tillhör, möter eller arbetar med målgruppen.

I arbetsmarknads- och socialnämndens budget anges vilka kommunfullmäktige mål som nämnden ansvarar för att uppnå tillsammans med andra nämnder. Nämnden har också antagit indikatorer som visar hur nämnden ska bidra till att uppnå kommunfullmäktigemålen.

För att följa nämndens budget tar förvaltningen fram en övergripande verksamhetsplan som beskriver hur förvaltningen kommer att arbeta för att bidra till kommunfullmäktigemålen och säkra kvaliteten i grunduppdraget. I verksamhetsplanen finns åtaganden och aktiviteter som berör verksamheterna för barn och unga.

Riktlinjerna har sin utgångspunkt i socialtjänstlagens vägledande principer som säger att socialtjänsten ska präglas av frivillighet och självbestämmande, kontinuitet, flexibilitet, normalisering, närhet och valfrihet samt respekt för den enskildes rätt att bestämma över sitt eget liv.

Övriga riktlinjer och planer

Det finns ytterligare planer, riktlinjer och vägledande dokument i kommunen som arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska följa.

Malmö stad har beslutat om en utvecklingsplan för barns rättigheter som omfattar samtliga förvaltningar.³ Den reglerar vilket utvecklingsarbete som ska äga rum för att stärka barnets rättigheter inom alla delar av kommunens verksamheter.

Riktlinjer för kommunens arbete med barn och unga finns även inom Malmö stads riktlinjer för missbruks- och beroendevården i form av rekommendationer avseende stöd och insatser till barn och unga, som anhöriga eller med egen missbruksproblematik.⁴ Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska följa dessa i de verksamheter som arbetar med stöd, myndighetsutövning och insatser till barn och unga.

² <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#full>

³ https://komin.malmo.se/download/18.5351434615f0182cc2241848/1507642485210/Utvecklingsplan_210x210_barnra%CC%88ttigheter.pdf

⁴ Arbetsmarknads- och socialförvaltningens riktlinjer för stöd, myndighetsutövning och insatser gällande missbruk och beroende. ASN 2018-10798

Målgrupp

Målgruppen är barn och unga mellan 0–21 år som far illa eller riskerar att fara illa, och som genomgår utredning eller får insatser enligt SoL eller LVU. Målgruppen omfattar även dessa barns och ungas vårdnadshavare och föräldrar, samt de uppdragstagare som utför insatser.

Kvalitet

Systematiskt kvalitetsarbete

Barn- och ungdomsvården ska vara säker samt tillhandahållas och fördelas på lika villkor för alla. Riskförebyggande verksamhet ska förhindra skador och verksamheten ska präglas av rättssäkerhet.

All verksamhet som omfattas av socialtjänstlagen, lagen om vård av missbrukare i vissa fall, lag med särskilda bestämmelser om vård av unga samt hälso- och sjukvårdslagen ska ha ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Detta regleras i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

I *Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete* beskriver arbetsmarknads- och socialnämnden krav, förutsättningar och ansvarsfördelning för det systematiska kvalitetsarbetet. Det systematiska förbättringsarbetet består av riskanalys, egenkontroll, utredning av rapporter, klagomål och synpunkter, förbättrande åtgärder och förbättring av processer och rutiner. Arbetet kännetecknas av att det innehåller momenten planering, ledning, kontroll, uppföljning, utvärdering, förbättring och att arbetet omfattar alla delar av verksamheten.

I SoL finns bestämmelser om lex Sarah som innebär att personer som är verksamma inom socialtjänsten är skyldiga att rapportera missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden till den som bedriver verksamhet enligt SoL eller LSS. Den som bedriver verksamheten ska utreda och avhjälpa eller undanröja det rapporterade missförhållandet utan dröjsmål.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har rutiner för hantering av Lex Sarah som omfattar barn- och ungdomsvården. Arbetet med Lex Sarah bidrar till att upptäcka och rätta till brister i verksamheten och förhindra att liknande missförhållanden uppkommer igen. Rutinerna bidrar till en säker vård genom att de är ett led i verksamhetens kvalitetsutveckling.

I SoL framgår att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras. Socialstyrelsen har tagit fram en modell för kunskapsstyrning som beskriver metoder för att systematiskt utveckla, följa upp och utvärdera socialtjänsten. Modellen utgår från de mål och krav som ställs på socialtjänsten i lagstiftningen. Socialstyrelsen lyfter fram sex egenskaper eller dimensioner som en god kvalitet i socialtjänsten ska innehålla.⁵

⁵ *Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten*. Lägesrapport 2015. Socialstyrelsen
Förslag till nationell modell för kunskapsstyrning. Socialstyrelsen 2012.

Kunskapsbaserad

Vården och omsorgen ska baseras på bästa tillgängliga kunskap och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet.

Säker

Vården och omsorgen ska vara säker. Verksamheten ska präglas av rättssäkerhet.

Individanpassad

Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov, förväntningar och integritet. Individerna ska ges möjlighet att vara delaktiga.

Effektiv

Vården och omsorgen ska utnyttja tillgängliga resurser på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål.

Jämlik

Vården och omsorgen ska tillhandahållas och fördelas på lika villkor för alla.

Tillgänglig

Vården och omsorgen ska vara tillgänglig, ges i rimlig tid och ingen ska behöva vänta oskälig tid på vård eller omsorg.

Riktlinjerna bygger på de ovanstående kvalitetsdimensionerna. Flera delar i riktlinjerna kan innehålla kvalitetsaspekter från mer än en dimension, exempelvis kan en riktlinje säkerställa både individanpassad vård och säker vård. I detta dokument har riktlinjerna placerats i det avsnitt som bedömts mest lämpligt.

Definitioner

Barn: Den juridiska definitionen av ett barn är en person som är 0–18 år.

Ungdom: Förutom begreppet barn används också ungdom för att beteckna gruppen barn 13–18 år.

Ung: Begreppet ung används för att beteckna barn eller vuxna (det vill säga personer över 18 år) som befinner sig mellan barndom och vuxenliv.

Definitionerna varierar, men avser oftast personer upp till 25 år.

Heldygnsvistelse: (inom socialtjänsten:) vistelse även under nattetid som ges med stöd av SoL, LSS, LVU eller LVM⁶. Vid SoL, LVU och LVM innebär heldygnsvistelse i allmänhet någon form av vård utanför hemmet som täcker hela dygn och kan pågå avsevärd tid även hela eller delar av uppväxten. Som regel benämns detta som dygnsvård i fråga om vård av barn och unga utanför hemmet och detta begrepp kommer att användas även i förvaltningens riktlinjer.

Myndighetsutövning: handläggning av ansökningar om stöd gällande barn och unga samt anmälningar om oro för att ett barn eller ungdom far illa, utredning enligt 11:1 SoL eller enligt 11:1 SoL med stöd av 11:2 SoL, samt beslut, genomförande och uppföljning av bistånd enligt SoL eller LVU.

Insats: Åtgärd eller paket av åtgärder som syftar till att förebygga eller behandla problem samt tillgodose behov hos barn och unga samt deras vårdnadshavare.

⁶ <http://termbank.socialstyrelsen.se/showterm.php?ftid=757>

Kunskapsbaserad verksamhet

En kunskapsbaserad verksamhet bygger på den bästa tillgängliga kunskapen, de professionellas expertis och de enskildas situation, erfarenhet och önskemål.

Den bästa tillgängliga kunskapen

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska använda kunskapsbaserade metoder och bedömningsinstrument vid utredning och bedömning av behov, samt i insatser till barn och unga som har behov av stöd från socialtjänsten.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen arbetar kunskapsbaserat genom att säkerställa att allt arbete sker i enlighet med föreskrifter och allmänna råd, riktlinjer och planer samt vägledande kunskapsmaterial. Socialstyrelsens handböcker och kunskapsstöd för olika delar inom området barn och unga ska användas som stöd i arbetet.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen använder bedömningsmetoder och metoder i insatser som har stöd i kunskap och beprövad erfarenhet. Relevanta källor för att inhämta bästa tillgängliga kunskap är bland annat Socialstyrelsens metodguide och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering.

I Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende finns vägledning för socialtjänsten och hälso- och sjukvården kring vilka åtgärder och metoder som de bör kunna erbjuda.⁷ I arbetsmarknads- och socialförvaltningens riktlinjer för stöd, myndighetsutövning och insatser gällande missbruk och beroende anges att förvaltningen ska kunna tillhandahålla insatser, inom ramen för sitt uppdrag och utifrån målgruppens behov, utifrån de metoder som rangordnas högt i de nationella riktlinjerna. Detta berör även barn och unga med missbruk och beroende.

Kunskap om målgruppens sammansättning och behov samt om resultat av insatser är en viktig del i att arbeta kunskapsbaserat. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska ha verktyg och rutiner för kartläggning av målgruppens behov och systematisk uppföljning av resultat. Kartläggningar och systematisk uppföljning ska användas för planering av stöd- och förebyggande insatser. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska använda kunskapen för att utveckla och förbättra insatserna för barn och unga. Andra kunskapsunderlag är den kännedom om målgruppen som andra aktörer kan ha, är för att nämna några exempel elevhälsan, hälso- och sjukvården, polisen, idéburna organisationer eller universitet.

Kunskap erhålls också genom systematisk dokumentation av barnens behov. En systematisk individuell uppföljning utifrån tydliga uppdrag med mätbara mål till utförarna av insatserna är en förutsättning för att få kunskap om målgruppen på aggregerad nivå, samt om insatsernas resultat. I arbetsmarknads- och socialförvaltningen sker dokumentation och uppföljning i enlighet med

⁷ <https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/nationella-riktlinjer/publicerade-riktlinjer/missbruk-och-beroende/>

dokumentationssystemet Barns Behov i Centrum (BBIC). BBIC bygger i sin tur på Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation samt om handläggning av ärenden som rör barn och unga.

Barn och unga som är placerade i dygnsvård är en särskilt utsatt grupp med ökade risker för psykisk och fysisk ohälsa. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för barn och unga som placeras utanför det egna hemmet. Denna grupp följs därför särskilt upp årligen på aggregerad nivå.

De professionellas expertis

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska tillhandahålla behövlig kompetensutveckling för personal inom socialtjänstens verksamheter för barn och unga. Denna ska innefatta aktuell kunskap samt utbildning och metodstöd i de arbetssätt, metoder och bedömningsinstrument som används.

Enligt SoL ska insatser inom socialtjänsten vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. När det gäller utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder gällande barn och unga regleras kraven på kompetens i särskilda föreskrifter.⁸ Arbetsmarknads- och socialförvaltningens bedömning av vilken kompetensnivå som är lämplig för socialsekreterare som ska arbeta med myndighetsutövning gällande barn och unga, respektive samtal/behandling och råd/stöd, finns i Malmö stads arbetsvärdering.

Personalens kompetens inom socialtjänstens verksamheter för barn och unga omfattar att de ska vara uppdaterade gällande aktuell kunskap om målgruppen samt kunna tillämpa de arbetssätt och metoder som arbetsmarknads- och socialförvaltningen har beslutat ska användas. För att dessa ska kunna implementeras och vidmakthållas långsiktigt krävs organisatoriska förutsättningar samt fortlöpande utbildning och metodstöd.

I kompetensen ingår även empatisk förmåga, skicklighet att utreda och identifiera barnets eller den unges behov och att kritiskt värdera information. Personalen behöver ha en förmåga att balansera och integrera all information inför beslutsfattandet och i insatser, som sker i samråd med barnet och dess vårdnadshavare. Personalen som arbetar med insats behöver en fördjupad kompetens kring socialt förändrings- och behandlingsarbete, relevanta metoder och arbetssätt samt samverka med privat och professionellt nätverk.

De enskildas situation, erfarenheter och önskemål

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska regelbundet inhämta synpunkter från barn och unga samt vårdnadshavare inom målgruppen.

⁸ Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i barn- och ungdomsvården. SOSFS 2014:7.

Den sista delen kunskapsbaserad verksamhet handlar om de enskilda barnen och de ungas erfarenheter och önskemål. De kan ha inflytande på olika nivåer; individuell nivå, verksamhetsnivå samt inflytande på organisations- eller systemnivå.

När det gäller barn och unga finns det särskilda utmaningar, då de är i en utsatt position och beroendeställning till både sina vårdnadshavare och andra vuxna som de möter, exempelvis socialsekreteraren. Inhämtande av kunskap om synpunkter och erfarenheter från barn och unga på verksamhetsnivå sker på olika sätt. Den årliga nationella brukarenkäten riktar sig till personer från 13 år och uppåt. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska erbjuda en digital enkät till alla barn och ungdomar i åldrarna 6–17 år, och i vissa fall lägre åldrar om det bedöms lämpligt, i samband med att en utredning enligt 11:1 SoL med stöd av 11:2 SoL avslutas. Barn som får insatser från arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska också ges möjlighet att lämna synpunkter genom digitala enkäter.

Familjehemsplacerade barn ska årligen erbjudas möjligheten att lämna åsikter om sin vård i digital form. Åsikterna sammanställs i aggregerad form för att utveckla vården.

Andra sätt att inhämta kunskap och synpunkter från enskilda och från idéburna organisationer som representerar målgruppen eller deras närstående är enkäter, intervjuer, fokusgrupper och att använda så kallad tjänstedesign.⁹

Förutom att mäta barns upplevelse av delaktighet och inflytande ska arbetsmarknads- och socialförvaltningen ha arbetssätt och verktyg för att löpande säkerställa barnets delaktighet i alla frågor som rör barnet. Det enskilda barnets, och dess vårdnadshavares, möjlighet att påverka sin egen livssituation, vård och socialt stöd som han eller hon får, är ett individuellt inflytande.

Läs mer om barns och ungas inflytande på individuell nivå i avsnittet *Delaktighet under Individanpassad vård*.

Säker och jämlik vård

I SoL finns bestämmelser om Lex Sarah. ASF:s rutiner för hanteringen av Lex Sarah omfattar även barn- och ungdomsvården, och är ett led i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete, vilket beskrivs närmare på s 5 under rubriken Kvalitet.

Arbetsprocesser för handläggning, dokumentation och uppföljning

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska ha enhetliga processer för handläggning, dokumentation och uppföljning av ärenden enligt SoL och LVU avseende barn och unga.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår att den som bedriver socialtjänst ska identifiera, beskriva och fastställa de processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens

⁹ SKR:s Innovationsguide <https://innovationsguiden.se/>

kvalitet. Den som bedriver socialtjänst ska säkerställa att verksamhetens personal arbetar i enlighet med processerna och rutinerna i ledningssystemet.

De gemensamma kärnprocesserna för handläggning och dokumentation samt uppföljning gällande barn och unga är ett stöd för att omsätta riktlinjernas kvalitetsambitioner till praktiskt arbete. De bidrar till likvärdig kvalitet, handläggning och vård oavsett var barnet bor, eller andra omständigheter som barnets kön, ålder eller kulturella bakgrund. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ansvarar för att medarbetarna inom avdelning IFO arbetar i enlighet med dessa.

Jämställd och jämlik vård

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska ha arbetssätt och verktyg som främjar en jämlik och jämställd handläggning och biståndsbedömning.

Jämlik vård innebär att värden och stödet tillhandahålls och fördelas på lika villkor för alla oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

I diskrimineringslagen finns bestämmelser om förbud mot diskriminering inom socialtjänst med mera. Malmö stad har strategiska utvecklingsplaner för arbetet mot diskriminering¹⁰ och för jämställdhetsintegrering.¹¹

Målet är att alla verksamheter i Malmö stad ska arbeta för likvärdig verksamhet, service och bemötande, likvärdig myndighetsutövning och fördelning av resurser samt jämställd fördelning av makt och inflytande till alla vuxna, barn och unga.

Jämställd vård innebär att vård och omsorg tillhandahålls och fördelas på lika villkor för flickor och pojkar. För att detta ska ske i praktiken vid bedömningar och beslut av insatser behöver det vara en integrerad del i det dagliga arbetet. Arbetsmarknads- och socialförvaltningens arbetssätt och kärnprocess ska stödja en jämställd och jämlik bedömning och handläggning.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska ta fram och analysera könsuppdelad statistik i alla aggregerade uppföljningar och kartläggningar för att synliggöra eventuella skillnader.

Tillgänglig vård och insatser

Tillgänglig vård och insatser för barn och unga innebär att det är lätt för den som behöver det att få kontakt med en verksamhet och att vid behov få information, stöd eller vård inom rimlig tid. Det innebär också att information och kommunikation ska vara begriplig och anpassad efter olika grupper och individers

¹⁰ <https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Antidiskriminering/Strategisk-utvecklingsplan/Webbversion.html>

¹¹ https://komin.malmo.se/download/18.2b56f4113ec05ff84f25921/1503475362566/Jmndhetsintegrering+Utvecklingsplan_korr9aug.pdf

behov, exempelvis barn och unga, för att säkerställa jämlikhet och likvärdig tillgång till insatser.

Information

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska tillhandahålla lättillgänglig, begriplig och åldersanpassad information till barn, unga och vuxna om barn- och ungdomsvårdens verksamhet, om deras rättigheter och om vilken hjälp de kan få.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska informera om möjligheten att söka hjälp hos andra myndigheter när det är aktuellt.

En lättillgänglig, begriplig och åldersanpassad information är en grundläggande förutsättning för att barn och unga ska kunna få sina rättigheter tillgodosedda och kunna vara delaktiga i frågor som rör dem. Informationen ska vara tillgänglig både på webben och ges muntligt om ett barn eller en vårdnadshavare tar kontakt. Kontaktuppgifter och kontaktvägar ska vara tydliga och lätta att hitta på webben. Även medarbetare behöver lättillgänglig information för att kunna hjälpa en enskild vidare till rätt kontakt.

Stöd och insatser

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska erbjuda uppsökande och förebyggande insatser.

Ett sätt att göra socialtjänstens stöd och insatser mer tillgängliga är att arbeta uppsökande och förebyggande, i enlighet med socialtjänstlagens intentioner. Uppsökande verksamhet syftar till att identifiera barn och unga i behov av stöd, eller som riskerar att fara illa, samt att informera, erbjuda stöd och hjälp samt förmedla kontakt till relevanta instanser och verksamheter. Förebyggande verksamhet syftar till att ge råd och stöd till barn och unga eller deras familjer för att förebygga att barnet eller den unge utvecklar någon form av psykosocial problematik. Begreppet tidiga insatser används för att benämna samordnade insatser från berörda aktörer till ett barn i ett tidigt skede av en negativ utveckling, för att motverka att barnets bekymmer förvärras.¹² Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedriver uppsökande och förebyggande arbete genom bland annat fältarbete och genom socialrådgivning på familjecentralerna.

Alla barn och unga som har behov av det ska ha likvärdig tillgång till arbetsmarknads- och socialförvaltningens insatser samt snabbt få den hjälp de behöver.

Artikel 6 i Barnkonventionen lyfter fram varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling, fysisk, psykiskt och socialt. Socialtjänsten ansvarar för att bidra till att denna rättighet tillgodoses när det gäller de barn och unga som behöver stöd och

¹² <https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/barn-och-unga/tidiga-och-samordnade-insatser/>

insatser. Enligt förvaltningslagen ska en utredning genomföras så snabbt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Skyndsamt ska iaktas både vid utredning och vid tillsättande av insatser. Om barnet behöver stöd under utredningstiden ska en insats påbörjas omgående. Den lagstadgade utredningstiden om maximalt fyra månader är i ett barns liv en lång tid, och beroende på problematiken kan det få stora konsekvenser för barnets utveckling att behöva vänta på att få sina behov tillgodosedda.

Socialtjänstlagen reglerar hanteringen av orosanmälningar samt utredningstid. Kärnprocessen för barn- och ungdomsvården utgår från de lagstiftade tidsangivelserna och anger kompletterande tidsramar för vissa moment i handläggningen.

Barn och unga i dygnsvård

I socialtjänstlagen samt i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende regleras hur socialtjänsten ska fullgöra sitt ansvar och uppdrag gällande placerade barn och unga för att tillförsäkra dem trygg och säker vård.

Generellt om barn i dygnsvård

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska noga följa barnets vård och utveckling utifrån tillsyn av barnets psykiska och fysiska uppväxtmiljö med beaktande av barnets rätt till delaktighet.

Barnkonventionen anger alla barns rättigheter, men berör också rättigheter för särskilda grupper som i artikel 25 avseende barn som placeras utanför det egna hemmet och deras rätt till en regelbunden översyn av den behandling som barnet får och alla andra omständigheter rörande barnets omhändertagande.¹³

Kärnprocesserna för barn- och ungdomsvården beskriver hur socialtjänsten i Malmö stad ska arbeta för att noga följa barnets eller den unges vård. En placering kan behöva kompletteras med öppenvårdsinsatser från socialtjänsten men också från hälso- och sjukvården. Läs mer om det i avsnittet *Hälsa och utbildning*.

Barnets nätverk

Arbetsmarknads och socialförvaltningen ska utforma vården för placerade barn och unga så att den främjar samhörigheten med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.

Oavsett om vården är frivillig eller genomförs med stöd av LVU är utgångspunkten att en god och bibehållen relation mellan barn och föräldrar ska eftersträvas. Socialtjänsten ska så långt det är möjligt och lämpligt involvera föräldrar, syskon och övrigt nätverk i barnets eller den unges liv. Att uppmärksamma barnets eller den unges behov av kontakt med föräldrar, syskon och andra närstående är en viktig del i att följa vården. Det kan handla om åtgärder

¹³ <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#full>

för att upprätthålla positiva kontakter men också om att planera umgänget på ett sådant sätt att barnet känner trygghet i situationen.

Lagstiftningen gäller för alla barn och ställer krav på att socialtjänsten även främjar barns kontakt med anhöriga i andra länder. Förutsättningarna för ensamkommande barn att ha kontakt med sina föräldrar och andra närstående varierar och socialtjänsten behöver på olika sätt underlätta och stödja denna kontakt om det kan ske på ett säkert sätt. Barns rätt att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkta kontakter med sina föräldrar framgår även av artikel 10 barnkonventionen. Hur umgänget ska utformas bedöms utifrån det enskilda barnets behov och inställning.

Hälsa och utbildning

Socialtjänsten ska särskilt noga följa det placerade barnets hälsa och skolgång. Socialtjänsten ansvarar för att uppmärksamma de huvudman som ansvarar för hälso- och sjukvård respektive skolgång på barnets behov, så att de kan bli tillgodosedda.

Barn samt unga 18–20 år som placeras ska enligt 11 kap. 3 a § SoL erbjudas en hälsoundersökning på begäran av socialtjänsten, om det inte är uppenbart att det inte behövs. En hälsoundersökning omfattar fysisk och psykisk hälsa. I samband med hälsoundersökningen ska socialtjänsten beställa en tandvårdsundersökning.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ansvarar för att följa upp att barnet får den hjälp som undersökning och bedömning visat att barnet behöver.

Socialtjänsten och regionerna är skyldiga att säkerställa att ett barn som placeras får sina hälso- och sjukvårdsbehov utredda och tillgodosedda, såväl vad gäller fysisk som psykisk hälsa.¹⁴ Region Skåne och Kommunförbundet Skåne har utarbetat rutiner för hur hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska samverka kring barn som placeras.¹⁵ Rutinerna omfattar även samverkan med tandvården.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska verka för att barn och unga som placeras får det stöd de behöver i sin skolgång.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska följa de gemensamma rutinerna med grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen om samverkan för obruten skolgång för placerade barn, utformade enligt Socialstyrelsens och Skolverkets modell SAMS. Rutinerna gäller för barn som är placerade i jourhem, familjehem och HVB eller statligt ungdomshem.

Socialtjänsten ska verka för att placerade barns och ungas behov av stöd i skolgången blir kartlagda. Det kan exempelvis röra sig om en pedagogisk och

¹⁴ <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2017209-om-halsundersokning-av-barn-och-sfs-2017-209>

¹⁵ <https://vardgivare.skane.se/kompetens-utveckling/sakkunniggrupper/barnhalsovard/halsundersokning-pa-begaran-av-socialtjansten>

kognitiv utredning. Genom att socialtjänsten verkar för att samverka med skola, elevhälsans medicinska insats och hälso- och sjukvården kan önskvärd kartläggning och utredning utföras. Det är den andra huvudmannens uppgift att bedöma vilken typ av kartläggning som behöver genomföras. Socialtjänsten ska inhämta underlag från en sådan kartläggning och följa upp att barnet eller den unge får det stöd som kartläggningen visat att han eller hon behöver.

Läs mer om hur socialtjänsten ska arbeta med placerade barns skolgång under avsnitten *Särskilt om barn och unga som är placerade på institution* respektive *Särskilt om barn och unga som är placerade i familjehem*.

Särskilt om barn i familjehem

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska erbjuda insatsen Skolfam till alla barn som är placerade i familjehemmen och som ingår i målgruppen.

Skolfam är en metod och arbetsmodell för stöd till placerade barn i deras skolgång.¹⁶ Alla barn som placeras i familjehem av Malmö stad och som ingår i målgruppen ska få ta del av bedömning och stödinsatser från Skolfam.

För familjehemsplacerade barn är familjehemmet en viktig arena för barnets vardagliga liv och utveckling. Familjehemmen ska tillförsäkras stöd och handledning för sitt uppdrag.

I kärnprocesserna för barn- och ungdomsvården anges hur socialtjänsten i Malmö stad ska arbeta med barnets vård och utveckling samt utreda och ge stöd och handledning till familjehem och jourhem. Den årliga aggregerade uppföljningen av familjehemsvården ska säkerställa följsamheten till riktlinjer och kärnprocessen.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska följa Sveriges Kommuners och Regioners (SKR) rekommendationer för familjehem, jourhem samt kontaktperson/kontaktfamiljer.

Att arbetsmarknads- och socialförvaltningen följer SKR:s rekommendationer¹⁷ säkerställer en likvärdig hantering för alla familjehem, jourhem och kontaktpersoner/kontaktfamiljer, vilka är viktiga resurser för en säker och tillgänglig vård för barn och unga i behov av dessa insatser.

Vidare ska arbetsmarknads- och socialförvaltningen erbjuda familjehemmen Socialstyrelsens nationella grundutbildning och kunskap som bidrar till att de kan uppfylla sitt uppdrag.

¹⁶ <https://komin.malmo.se/Arbetsfalt-verksamheter/Forskola--utbildning/Skolfam.html>

¹⁷ <https://skl.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/familjehemsvard/rekommendationer.1506.html>

Särskilt om barn och unga som är placerade på HVB eller ungdomshem

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska säkerställa att barn och unga som placeras på HVB eller statligt ungdomshem får samordnad vård och stöd inför, under och efter placeringen.

Socialtjänsten har ett sammanhållande ansvar för vården av ett barn eller ung person som vårdas på HVB eller statligt ungdomshem.¹⁸ Det krävs ett nära samarbete mellan socialtjänsten och institutionen för att barnet eller den unge ska få en god vård. Det är viktigt att uppmärksamma om barnet eller den unge behöver ytterligare insatser under placeringen, i form av öppenvård från socialtjänsten eller hälso- och sjukvård för att bidra till kontinuitet i barnets eller den unges livssituation.

Socialtjänsten har också ett särskilt ansvar för att värna kontinuitet i vården från förberedelser till utslussning och eftervård. Vårdtiden på en institution är oftast relativt begränsad och en planering för tiden efter placeringen behöver därför göras redan i samband med placeringen.

I kärnprocesserna för barn- och ungdomsvården anges hur arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska arbeta med att följa barnets eller den unges vård och utveckling.

SiSam samverkan är ett samverkansavtal mellan Malmö stad och Statens Institutionsstyrelse som särskilt reglerar samverkan kring barn och unga placerade på ungdomshem, med fokus på skolgång.¹⁹ Rutinerna i SiSam samverkan har integrerats i förvaltningens rutiner för samverkan för obruten skolgång för placerade barn, som utgår från Socialstyrelsens och Skolverkets modell SAMS.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedriver HVB-verksamhet i egen regi och följer de bestämmelser som gäller för sådan verksamhet.²⁰ Arbetsmarknads- och socialförvaltningen placerar även barn och unga i HVB som bedrivs av externa leverantörer med tillstånd från IVO.

Särskilt om barn och unga i stödboende

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska säkerställa att barn och unga som placeras i stödboende får samordnad vård och stöd inför, under och efter placeringen.

Barn och unga mellan 16–20 år som har behov av eget boende med individanpassat stöd kan få behovet tillgodosett genom placeringsformen stödboende. Det huvudsakliga syftet med placeringsformen är att, under trygga former, träna och förbereda barnet eller den unge för ett självständigt boende och

¹⁸ <https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmannarad/konsoliderade-foreskrifter/201211/>

¹⁹ <https://komin.malmo.se/Arbetsfalt-verksamheter/Forskola--utbildning/SiSam-Samverkan.html>

²⁰ <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmannarad/2016-6-14.pdf>

vuxenliv. Stödboende kan vara ett fristående placeringsalternativ eller fungera som utslussning efter annan vård utanför det egna hemmet. Barn i åldern 16–17 år får tas emot i ett stödboende endast om det finns särskilda skäl.²¹

Precis som gäller när ett barn eller en ung person placeras i ett familjehem eller i ett HVB ansvarar socialnämnden för att barnet eller den unge får god vård. Det krävs ett nära samarbete mellan socialtjänsten och stödboendet för att uppnå ett gott resultat. Socialtjänsten behöver ha kunskap om vad en placering i ett stödboende innebär för att kunna bevaka barnets intressen och rättigheter under placeringen.

En insats i form av stödboende innebär att barnet eller den unge får disponera ett eget boende i kombination med individuellt anpassat praktiskt och känslomässigt stöd. De egna boenden som ingår i ett stödboende ska vara hemlika och bestå av rum för boende, utrymme för tillagning och intag av måltider samt rum för personlig hygien. Om en ung person har ett eget hyreskontrakt och samtidigt är i behov av en insats i form av till exempel kontaktperson, är boendet inte en del av ett stödboende.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedriver stödboendeverksamhet i egen regi och följer de bestämmelser som gäller för sådan verksamhet på motsvarande sätt som föreskrifter och allmänna råd avseende HVB. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen placerar även i vissa fall barn och unga mellan 16–20 år i stödboende som bedrivs av externa leverantörer med tillstånd från IVO.

Individanpassad vård

En individanpassad vård ges med respekt och lyhördhet för den enskildes specifika behov, förväntningar och integritet samt att den enskilde ska ges möjlighet att vara delaktig i vården och planeringen av denna.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska tillhandahålla individanpassad stöd och insatser till barn och unga samt stöd i form av gruppverksamhet.

Bedömningen av ett barns behov utgår alltid från det enskilda barnet. Stödet ska anpassas till de individuella behoven, med utgångspunkt i barnets och föräldrarnas önskemål samt i kunskap om vilken typ av insatser och stöd som kan bidra till önskad förändring. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen arbetar nätverksinriktat och involverar det privata och det professionella nätverket i syfte att hitta resurser som kan bidra till att hjälpa barnet och dess familj.

Barnens och familjernas behov och bekymmer är ofta komplexa och varierande. Socialtjänstens insatser ska kunna motverka riskfaktorer och stärka skyddsfaktorer inom alla områden i barnets liv; hälsa, utbildning, känslor och beteende samt sociala relationer. Det ställer höga krav på kompetensen och förutsättningarna i verksamheten att utforma flexibla insatser som matchar barnets behov. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen behöver kunna erbjuda stöd och insatser, till individer, familjer eller grupper beroende på vad som bedöms lämpligt, i

²¹ <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2016-6-15.pdf>

förhållande till en rad olika behov; stärka föräldrars omsorgsförmåga, motverka kriminalitet och missbruk, stärka och stödja skyddsfaktorer som skolgång, hälsa och ett fungerande privat och professionellt nätverk, familjerelationer samt motverka att barn och unga utsätts för våld eller andra övergrepp.

I riktlinjerna för arbetsmarknads- och socialförvaltningens missbruks- och beroendevård regleras hur socialtjänsten ska arbeta med vissa grupper av barn och unga med särskilda behov i förhållande till problematik med missbruk, hos dem själva eller hos närstående.²²

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska säkerställa att barn och unga så långt som möjligt har kontakt med samma person under tiden som hon eller han genomgår en utredning och/eller får en insats.

Att barn och unga får ha kontinuitet i kontakten med sin socialsekreterare är av största vikt. En stabil kontakt med samma person stärker barnets tillit och därmed också chansen att barnet ska kunna vara delaktigt, uttrycka sin åsikt och våga berätta om något inte är bra. Detta är av särskild vikt för barn och unga som är placerade i heldygnsvistelse, inte minst de familjehemsplacerade barnen som ofta är placerade under lång tid.

Utbildning och hälsa

Barn och unga som lever i miljöer med social problematik löper större risk att utveckla fysisk och psykisk ohälsa. Det är därför viktigt att socialtjänsten tar reda på hur barnet utvecklas fysiskt och psykiskt.

Att gå ut grundskolan med fullständiga betyg är en av de tydligaste skyddsfaktorerna som ökar möjligheten till en positiv utveckling för barn och unga, varför socialtjänsten också måste ta reda på hur barnets skolgång fungerar och om barnet behöver någon form av stöd för att klara skolan. När det gäller barn som är placerade i dygnsvård har nämnden ett särskilt ansvar. För barn som är placerade i familjehem erbjuder arbetsmarknads- och socialförvaltningen insatsen Skolfam. Läs mer under avsnittet *Barn i dygnsvård*.

Utredning och insatser när det gäller hälsa och skolgång behöver ske i samverkan med hälso- och sjukvården och skolan. I kärnprocessen samt inom ramen för dokumentationssystemet BBIC finns vägledning och stöddokument för hur detta kan gå till. Socialtjänsten och regionerna är skyldiga enligt lag att säkerställa att ett barn eller en ung person mellan 18–20 år som placeras får sina hälso- och sjukvårdsbehov utredda och tillgodosedda, såväl vad gäller fysisk som psykisk hälsa. Region Skåne och Kommunförbundet Skåne har utarbetat rutiner för hur hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska samverka kring genomförandet av sådana hälsoundersökningar.²³ En hälsoundersökning kan initieras även avseende barn som är aktuella för utredning eller annan insats än dygnsvård, om det bedöms finnas behov av att klarlägga barnets behov av hälso- och sjukvård samt säkerställa att de tillgodoses.

²² Arbetsmarknads- och socialförvaltningens riktlinjer för stöd, myndighetsutövning och insatser gällande missbruk och beroende. ASN 2018-10798.

²³ <https://vardgivare.skane.se/kompetens-utveckling/sakkunniggrupper/barnhalsovard/halsoundersokning-pa-begaran-av-socialtjansten>

Delaktighet

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska anpassa formerna för kommunikation och möten till det enskilda barnets förutsättningar, behov och önskemål.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska använda metoder och verktyg som stödjer och bjuder in barn och unga att vara delaktiga i beslut och insatser som rör dem.

Individanpassad vård förutsätter att barnet är delaktig i utredning och insats, både genom att få tillräcklig och begriplig information, berätta om sin situation och genom att få uttrycka sina åsikter och önskemål när det gäller vilket stöd de behöver. Barnets vilja och åsikter ska beaktas. Insatserna behöver anpassas efter barnets och vårdnadshavarnas önskemål och förutsättningar. Barnkonventionens artikel 12 tydliggör barnets rätt till delaktighet och inflytande och att bli hörd. Hur förvaltningens medarbetare ska arbeta med detta tydliggörs bland annat i arbetsmarknads- och socialförvaltningens kärnprocess för barn- och ungdomsvård.

Barn ska bli hörda och få lämna synpunkter på sätt som är anpassade för dem, exempelvis genom digitala lösningar och verktyg. Socialtjänsten behöver ta reda på och ta hänsyn till hur det enskilda barnet vill vara delaktig. Barn har också rätt att välja att inte uttrycka sig eller lämna synpunkter.

Läs mer om hur förvaltningen arbetar med att inhämta synpunkter från barn och unga under avsnittet *De enskildas situation, erfarenheter och önskemål*.

Effektiv verksamhet

Effektiv vård innebär att tillgängliga resurser utnyttjas på bästa sätt för att nå uppsatta mål. En effektiv vård innebär också att uppmärksamma det enskilda barnets hela livssituation. Samarbete och samverkan med professionellt och privat nätverk är viktigt för att möjliggöra en helhetssyn på barnet och dess villkor och detta ska alltid ske med utgångspunkt i barnets rättigheter, behov och intressen. Vidare är matchningen av barnets behov till rätt insats central för en effektiv vård, vilket även omfattar att ge barnet insatser i rätt tid. Barn ska inte behöva vänta på att få sina behov tillgodosedda.

Mäta resultat

Se **Kunskapsbaserad verksamhet**

Samverkan

Samverkan är en lagstadgad skyldighet, där socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att samverkan kommer till stånd. En fungerande samverkan är centralt för en effektiv verksamhet. När det gäller barn som riskerar att fara illa eller som har behov av stöd och insatser behöver det finnas en samverkan med andra myndigheter med särskilt fokus på fysisk och psykisk hälsa samt skolgång. Behöver barnet insatser från flera instanser är det viktigt att detta samordnas så att barnet får ett sammanhållet stöd. När insatser ges från socialtjänsten och hälso- och

sjukvården ska dessa samordnas i en samordnad individuell plan.²⁴ Stöd för hur och när socialtjänsten ska samverka med andra parter kring ett barn finns också arbetsmarknads- och socialförvaltningens kärnprocess för handläggning av ärenden som rör barn och unga samt inom ramen för dokumentationssystemet BBIC.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska ha aktuella överenskommelser om samverkan för de områden där det behövs samt säkerställa att dessa överenskommelser följs och följs upp kontinuerligt.

Den lokala överenskommelsen om samarbete mellan Malmö stad och Region Skåne gällande personer med psykisk funktionsnedsättning samt barn och ungdom som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa reglerar samverkan mellan arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen, hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen, skolförvaltningarna samt Region Skåne för att förebygga problematik hos och ge stöd till särskilda grupper.²⁵ I denna överenskommelse anges den samverkansorganisation som ska gälla mellan Malmö stad och Region Skåne.

Trygg och säker stad 2017–2022 är en överenskommelse som reglerar samverkan mellan Malmö stad och polisområde Malmö i syfte att Malmö ska vara en trygg och säker stad.²⁶ Utifrån överenskommelsen arbetar Malmö stad och polisen med gemensamma aktiviteter.²⁷ Några sådana som rör barn och unga är arbetet med unga lagöverträdare samt sociala insatsgrupper (SIG).

Samverkan kring barn och unga i behov av stöd från mer än en förvaltning/huvudman) leds genom *Samverkan Barn och Unga Malmö (SBUM)*. SBUM består av representanter från arbetsmarknads- och socialförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen, fritidsförvaltningen och kulturförvaltningen. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska medverka till och arbeta i enlighet med de uppdrag och processer som leds av SBUM.

²⁴ <https://www.uppdragpsyiskhalsa.se/sip/>

²⁵ <https://komin.malmo.se/download/18.fe21e4415b84a94fbed9f36/1503475184029/Lokal+%C3%B6verenskommelse+Psykiatrin+Malm%C3%B6+stad.pdf>

²⁶

<https://malmo.se/download/18.a13b8a215b9c0c8d41bea4e/1493812779391/Samverkansöverenskommelse%20Malmö%20trygg%20och%20säker%20stad%202017-22.pdf>

²⁷ <https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Trygghet-och-sakerhet/Trygghetssamarbeten-med-myndigheter/Samverkansavtal-mellan-Malmo-stad-och-polisen.html>